

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
МУКАЧІВСЬКА МІСЬКА РАДА
ЧЕРКАСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМ. Б.ХМЕЛЬНИЦЬКОГО
ЗАКАРПАТСЬКИЙ УГОРСЬКИЙ ІНСТИТУТ ІМ. ФЕРЕНЦА РАКОЦІ ІІ**

**СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ НАУКИ Й ОСВІТИ
В УМОВАХ ПОГЛИБЛЕННЯ
ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ**

**Збірник тез доповідей за матеріалами
VI Всеукраїнської науково-практичної конференції**

**Мукачево
13-14 травня 2021 року**

*Рекомендовано до поширення через мережу Інтернет
науково-технічною радою Мукачівського державного університету
(протокол № 4 від «12» травня 2021 р.)*

С 91

Сучасні тенденції розвитку науки й освіти в умовах поглиблення євроінтеграційних процесів : збірник тез доповідей за матеріалами VI Всеукраїнської науково-практичної конференції, 13-14 травня 2021 р., Мукачево / Ред.кол. : Т.Д.Щербан (гол.ред.) та ін. – Мукачево : Вид-во МДУ, 2021. – 572 с.

У збірнику представлено тези доповідей за матеріалами VI Всеукраїнської науково-практичної конференції «Сучасні тенденції розвитку науки й освіти в умовах поглиблення євроінтеграційних процесів». Учасниками конференції розглянуто проблеми та перспективи розвитку педагогічної освіти, психолого-педагогічні аспекти індивідуальної траєкторії професійного становлення особистості, сучасні орієнтири розвитку економіки, управління та інженерії, актуальні проблеми розвитку сфери обслуговування, туризму та збереження історико-культурної спадщини, тенденції розвитку сучасного суспільно-політичного та культурно-мистецького простору.

Видання розраховане на науковців, педагогів, викладачів, аспірантів та студентів, які займаються науково-дослідною роботою.

Редакційна колегія:

Щербан Т.Д. – д-р психол. наук, професор (голова);

Гоблик В.В. – д-р екон. наук, професор;

Кобаль В.І. – канд. пед. наук, доцент;

Пігош В.А. – канд. екон. наук, доцент;

Максютова О.В. – провідний фахівець ВНТД.

Відповідальність за достовірність фактів, власних імен, цитат, цифр та інших відомостей несуть автори публікації.

ГУТІЙ А., ЛАЛАК Н. В. До проблеми формування у здобувачів початкової освіти ключових та предметних компетентностей	61
ДЕКЕТ Д. М., КУЗЬМА-КАЧУР М.І. Екскурсія як одна з форм краєзнавчої роботи з учнями початкової школи	63
ДОБОШ О. М., ГОЛИК М.М. Самоосвітня компетентність як педагогічна проблема .	65
ДОБОШ О. М., ДРАБИК У.В. Понятійний і сутнісний зміст контролю й аналізу як функцій управління закладом освіти	67
ДОБОШ О. М. Організація партнерства сім'ї та закладу дошкільної освіти в сучасних умовах	69
ДОБОШ О. М., РУСИН В.І. Наставництво як один із шляхів оптимізації процесу професійної адаптації молодих вихователів ЗДО	72
ДОБОШ О. М., СЕКЕРЕШ Е.В. Професійна компетентність магістрів з дошкільної освіти: аналіз поняття	74
ДОБОШ О. М., СТЕЦЬ А.М. Моніторинг власної професійної діяльності фахівців дошкільної освіти як наукова проблема	76
ДОКТОР К. О., ГРАБ М. В., ПАВЛИК М. А. До проблеми формування математичної компетентності майбутніх учителів початкових класів	78
ДОЧИНЕЦЬ Г.Д., ЧЕКАН О.І. Особливості розвитку емоційної сфери дітей старшого дошкільного віку	80
ДУБОВИЧ М.А., ЧЕКАН О.І. Сенсорний розвиток дошкільників із порушеннями мовлення	83
ДЬОРДЬ К. М., ПИНЗЕНИК О. М. Сутність та структура управлінської культури керівника закладу дошкільної освіти	85
ЖУКОВ І. С., КУШНІР І.І. Забезпечення ефективності інноваційної діяльності у вітчизняних організаціях на основі зарубіжного досвіду	87
КАЛІЙ І. Я. Інклюзивна освіта як сучасний соціально-педагогічний феномен.....	89
КАРЕЛШКОВА Я.С., ФЕНЧАК Л.М. Педагогічна освіта XXI століття: тенденції та перспективи	91
КАРТАШОВА Л.А., ГУШТАН Т.М. Професійний розвиток учителів початкової школи у системі методичної роботи як управлінська проблема	92
КАС'ЯНЕНКО О.М., МОНДИК Т.М. Раннє виявлення і основні напрями профілактики мовленнєвих порушень в перші роки життя дитини	94
КАС'ЯНЕНКО О.М., ПІЧКАР А.В. Сутність та особливості становлення професійної культури майбутнього вихователя	96
КВАК О.О., ТОВКАНЕЦЬ Г.В. Технологія розвитку критичного мислення на уроках в початковій школі	98
КИРЛИК Д. І., МАЙБОРОДА І. Е. Українська народна іграшка як засіб розвитку та національного виховання молодших школярів	100
КОБАЛЬ В.І., ВОВЧОК М.В. Шляхи вдосконалення управління закладом освіти у контексті гендерної політики	102
КОБАЛЬ В.І., КЛІМОВА В.Є. Шляхи соціального становлення особистості молодшого школяра у навчальній діяльності	105
КОБАЛЬ В.І., МИСКО М.І. Стиль взаємодії керівника та підлеглих у закладах освіти: постановка проблеми	107
КОБАЛЬ В.І., ОПРИШ Б.М. Управління розвитком психолого-педагогічної компетентності класного керівника	109
КОБАЛЬ В.І., ТОВТ В.В. Особливості індивідуальної роботи з учнями початкової школи з девіантною поведінкою	111
КОЗЬМА А.А., ТОМАШЕВСЬКА М.О. Теоретичні основи виховання гуманної поведінки у дітей дошкільного віку	113

Література

1. Козира В. М. Технологія розвитку критичного мислення у навчальному процесі : навчально-методичний посібник для вчителів / В.М. Козира. – Тернопіль : ТОКШПО, 2017. – 60 с.
2. Селевко Г. К. Энциклопедия образовательных технологий / Г.К.Селевко. – Москва : Народное образование, 2005. – 535 с.

УДК 378

КИРЛИК Д. І., МАЙБОРОДА І. Е.,
Мукачівський державний університет

УКРАЇНСЬКА НАРОДНА ІГРАШКА ЯК ЗАСІБ РОЗВИТКУ ТА НАЦІОНАЛЬНОГО ВИХОВАННЯ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ

У Законі України про освіту вказано, що одним із завдань освіти є виховання у дітей любові до України, шанобливого ставлення до родини, поваги до народних традицій і звичаїв, державної та рідної мови, національних цінностей українського народу, а також цінностей інших націй і народів, свідомого ставлення до себе, оточення та довкілля.

Одним із засобів формування такого світосприймання є народна іграшка. Українська народна іграшка – давній вид декоративного мистецтва. Вона водночас виступає об'єктом гри, виховання і розвитку дитини, засобом пізнання і реліктом культу, твором мистецтва, святковим подарунком і окрасою житла. Всі ці функціональні відміни, тісно переплітаючись, зумовили художню своєрідність та її визначну роль у процесі культурної спадкоємності поколінь. В українській народній іграшці знайшли відображення явища історичного буття, етичні й естетичні уявлення. Вона засвідчує своєрідні мистецькі риси, виявляє художню обдарованість народу, його прагнення до краси, творчу фантазію, мудрість етнопедагогіки. У тому полягає її культурно-історична вартість.

Найбільш цінними для розуміння морфології, функціонування народної іграшки, її естетичної виразності є історико-мистецтвознавчі дослідження (М. Бартрам, А. Бакушинський, О. Бенуа, Б. Бутнік-Сіверський, Г. Блинов, В. Василенко, М. Грушевський, І. Дайн, Р. Захарчук-Чугай, Г. Локуцієвська, І. Макарова, О. Найден, М. Некрасова, Т. Перевезенцева, О. Сокович, Д. Фіголь, С. Ханемен, М. Церетеллі та ін.), в яких виявлено генезис та основні етапи розвитку народної іграшки. У роботах зазначених авторів привертає увагу виділення художньої специфіки народної іграшки як особливого різновиду декоративно-ужиткового мистецтва, в якому виражено локальні, національні та загальнолюдські риси матеріальної і духовної культури [2].

Сьогодення України висуває нагальну потребу національного виховання підростаючого покоління, дієвим засобом якого стане робота по ознайомленню з народною керамічною іграшкою.

Народна глиняна іграшка – генетичний код нації, це перша перлина народного мистецтва, з якою знайомиться дитина. Через іграшку малеча пізнає

світ, розвивається, виховується. Завдяки народній іграшці можна вирішити ряд навчальних, виховних та розвиваючих завдань: зберегти народні традиції, прищепити любов до української культури, народного мистецтва, ознайомити з творчістю відомих майстрів іграшки та їх прийомами роботи, виховати гордість за народних майстрів, опанувати способи та прийоми роботи в народних традиціях, їх послідовністю виконання, раціональним використанням, навчити розуміти пластику іграшки, її форму, будову, пропорції, колір, уміння бачити й уявляти живе через умовне, в загальному знаходити риси конкретного, розвивати творчі здібності молодших школярів.

Різноманітна тематика народної іграшки: люди, тварини, птахи, посуд, знаряддя праці, моделі житла дозволяє використовувати зразки народних іграшок у різних розділах програми уроків мистецтва та дизайну і технології. Щоб іграшка стала дієвим інструментом у навчанні та вихованні дітей треба продумати методику навчання дітей, правильно підібрати методи та прийоми впливу на дітей. Важливо метод бесіди та розповіді поєднувати із використанням мультимедійних засобів, завдяки яким школярі мають можливість ознайомитися із народними промислами України, народними майстрами та їх творчістю, здійснювати віртуальне відвідування музеїв народного декоративно-ужиткового мистецтва. Особливого значення набуває вивчення регіонального народного мистецтва школярами тої місцевості в якій вони проживають [1].

Так, підростаючому поколінню Закарпаття цікаво дізнатися про особливості народної іграшки цього краю. Наприклад, іграшки з глини створював Заслужений майстер народної творчості України М. І. Галас з села Вільхівка Закарпатської області. Його іграшки стилізованої форми без особливої деталізації, розписані ангобами по глині без попереднього продряпування. Іграшковий посуд майстер покривав темним ангобом. Після підсихання наносив орнамент, продряпуючи його до основи черепка, деякі елементи домальовував ангобами. Молодшим школярам було б цікаво побувати в хаті-музеї майстра як не реально то за допомогою мультимедійних засобів.

У процесі вивчення народної іграшки важливе значення має організація художньо-практичної діяльності молодших школярів в ході якої у них розвивається образне мислення, пам'ять, окомір, вольові якості, формується цілеспрямованість і наполегливість, бажання довести роботу до логічного завершення. Прилучення школярів до народного декоративно-прикладного мистецтва у процесі художньо-трудової діяльності формує позитивні мотиви навчання. Учні відчують потребу в знанні історії та мистецьких традицій рідного краю.

Отже, ознайомлення з народною іграшкою сприятиме національному вихованню дітей: формуванню національної самосвідомості, розвитку духовності, художньо-естетичної культури, індивідуальних здібностей, талантів. Народна іграшка стане провідником у чарівний світ народного

мистецтва. У дітей з'явиться бажання творити прекрасне, народиться гордість за народних майстрів, любов до свого народу, народного мистецтва.

Література

1. Антонович Є. А. Декоративно-прикладне мистецтво : навч. посібник / Є.А. Антонович, Р. В. Захарчук-Чугай, М. Є. Станкевич. – Львів : Світ, 1993. – 272 с.
2. Богуш А. М. Українське народознавство в дошкільному закладі: Практикум : Навч. посібн. / А.М.Богуш, Н.В.Лисенко. – К. : Вища школа., 2003. – 206 с.
- 3.Ковальов О. Є. Методика викладання декоративного мистецтва у початковій школі. / О.Є. Ковальов. – Суми : ВВП Мрія - Г ЛТД, 2007. – 204 с.
4. Найден О. С. Народна іграшка: традиції, особливості/ О. С. Найден // Позакласний час. – 2009. – С.103-106.

УДК 37.07:005.336.5:305

КОБАЛЬ В.І., ВОВЧОК М.В.,
Мукачівський державний університет

ШЛЯХИ ВДОСКОНАЛЕННЯ УПРАВЛІННЯ ЗАКЛАДОМ ОСВІТИ У КОНТЕКСТІ ГЕНДЕРНОЇ ПОЛІТИКИ

Гендерний підхід до освіти суттєво відрізняється від традиційного в сутності, спрямованості і меті освіти; у показниках досягнення мети навчання; в об'єкті педагогічного оцінювання; в умовах навчання і ставленні до учнів. Він забезпечує демократизацію і гуманітаризацію процесів навчання і виховання, сприяє їх особистісній орієнтації. Аналіз менеджменту закладу освіти щодо дотримання гендерного підходу передбачає, крім окреслення загальних підходів до управління, притаманних усім типам організацій, визначення особливих підходів, що стосуються прояву фактору статі в здійсненні управлінської діяльності в закладі освіти.

Дослідження з проблематики організаційної культури зосереджені в галузях філософії, психології, менеджменту, соціології тощо. Це, зокрема, роботи О. Бабича, І. Животової, Г. Колеснікова, В. Колпакова, Ю. Семенова, Г. Хаєта та інших.

Окремі аспекти організаційної культури, зокрема в освітніх організаціях, вивчалися такими дослідниками, як Л. Карамушка, В. Лозниця, Л. Орбан-Лембрик, Ю. Палеха, С. Рошин, І. Савка, В. Снетков, Г. Тимошко, В. Томілов, О. Францев та ін.

Проте, проблематика організаційної культури більшою мірою розроблена в працях західних дослідників – С. Девіс, М. Елвессон, П. Ентоні, П. Вейл, Дж. Мартін. До психологічних чинників формування організаційної культури зверталися Д. Боллінже, Дж. Дістефано, Г. Лейн. Ця проблема знайшла своє відображення в дисертаційних роботах з питань дослідження організаційної культури в галузі педагогіки (В. Виноградова, М. Гедієва, Н. Йорданова, Г. Літовченко. Н. Стрижак та ін.); психології (В. Воронін, С. Липатов, Ж. Серкіс); соціології (Н. Зубрева, А. Капітонов, С. Юр'єва та ін.).

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>